

аварійних ситуацій загрожують зношене та застаріле технологічне обладнання, відсутність коштів на його ремонт і нове будівництво.[7]

Підтримання і відновлення природного стану русел малих річок є складовою частиною заходів по поліпшенню їх екологічного стану. При розробці комплексних схем охорони і раціонального використання водних ресурсів малих річок необхідно виділити ті річки, стан яких потребує першочергових інвестицій у водоохоронні заходи.

Збільшення антропогенного навантаження, тобто прямого або побічно-го впливу господарської діяльності, на басейн малої річки призводить до перетворення природної системи в нову, природно-господарську, в якій встановлюється інший урівноважений стан, що відповідає зміненій природно-економічній ситуації. Отже, виникає необхідність розробити і здійснити ці заходи, які регулюють це навантаження, запобігають або послаблюють його негативну дію.

Кожна річка як складова частина живої природи має свої особливості і потребує індивідуального підходу до вивчення, а тим більше проведення будь-якої господарської діяльності в її басейні. Від того, з якою мірою відповідальності людина буде ставитися до цієї роботи, залежить життя і здоров'я нинішнього та прийдешніх поколінь.

Література

1. Зуб Л.М., Карпова Г.О. Малі річки України: характеристика, сучасний стан, шляхи збереження. — К.: Урожай, 1991.
2. Матрухан Т.І Сезонна динаміка орнітофауни заплави малих річок півдня Запорізької області. — Симферополь: ТНУ, 2011. Вып. 5. 46с.
3. Петроченко В.І. Природа Запорізького краю: Дов. — Запоріжжя, 2009.-200 с., іл.
4. Хижняк А.А. Запорізька область (географічний нарис). — К.: Радянська школа, 1959.
5. Малі річки України: Довідник/ Яцик А.В, Бишовець Л.Б., Богатов Є.О. та ін.; За ред.. Яцика А.В. — К.: Урожай, 1991. — 296 с.
6. Методика изучения географии Запорожской области. Часть I Физическая география. Под общ. ред. В.Д.Войлошникова, Запорожье –Мелитополь, 1980
7. <http://conference.mdpu.org.ua/viewtopic.php?p=449>

ОЦІНКА СУЧАСНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ РІЧКИ ДНІПРО В МЕЖАХ ХЕРСОНЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Сусяк М.В., Лянзберг О.В.
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»*

Річка Дніпро — головна водна артерія нашої країни. За рахунок дніпровських водних ресурсів вирішуються проблеми водопостачання і зрошення ряду регіонів півдня і сходу України, а також Дніпро дуже важливий для транспорту і економіки нашої країни.

З кожним роком екологічна ситуація річки Дніпро суттєво погіршується внаслідок зростаючого антропогенного навантаження, що призводить до якісних і кількісних змін їх водного середовища і донних відкладень, безпосередньо впливає на гідроєкосистему. Сьогодні екосистеми Дніпра деградують через грубі порушення людиною всіх правил і принципів раціонального природокористування, зламані вертикальні та горизонтальні зв'язки біоти й абіотичного оточення.

Інтенсивне використання Дніпра, особливо починаючи з ХХ століття, призвели до появи низки серйозних екологічних проблем, головними з яких є забруднення вод Дніпра промисловими і господарсько-побутовими стічними

водами, а також заболочування Дніпра: внаслідок споруди каскаду ГЕС річка в середній і нижній течії перетворилася на ланцюжок озер з практично стоячою водою [2].

З метою проведення спеціальних гідроекологічних досліджень стану річки Дніпро проби води відбиралися з контрольного створу, розташованого на Молодіжному пляжі міста Херсон.

Комплексна екологічна оцінка якості поверхневих вод суші включала три блоки: блок А — сольовий фон (мінералізація, сульфати, хлориди), блок Б — еколого-санітарні або трофо-сапробіологічні характеристики (біогенні сполуки — азот амонійний, азот нітритний, азот нітратний, фосфати; органічна речовина та газовий режим — розчинений кисень, БСК, ХСК; механічні домішки — завислі речовини), блок С — специфічні характеристики токсичної дії (нафтопродукти, мідь, хром, залізо, марганець, СПАР) [1].

Для екологічної оцінки річки Дніпро в межах Херсонської області (пляж Молодіжний) було обрано за екологічний оптимум клас прісних вод (І) за гіпогалінними категоріями (І клас якості природних вод) (табл. 1).

Таблиця 1

Екологічна оцінка річки Дніпро (пляж Молодіжний) в межах Херсонської області

Показники одиниці вимірювання	Оптимальне значення	Фактичне значення	Екологічний індекс (Іе)
Блок А — сольовий фон			
Мінералізація, мг/л	1000	337,0	0,3
Сульфати, мг/л	200	54,4	0,3
Хлориди, мг/л	400	30,4	0,1
І _А — сольовий індекс за мінералізацією 0,3			
Блок Б — трофо-сапробіологічні характеристики (еколого-санітарні)			
Біогенні сполуки			
Азот амонійний, мг N/дм ³	10	0,109	0,01
Азот нітритний, мг N/дм ³	0,002	0,009	4,5
Азот нітратний, мг N/дм ³	0,2	0,192	1,0
Фосфати, мг P/дм ³	0,015	0,26	0,06
Органічна речовина і газовий режим			
Розчинений кисень, мг O ₂ /дм ³	8	9,3	0,9
ХСК	9	23,3	0,4
БСК ₅	1	0,18	5,6
Механічні домішки			
Зважені речовини, мг/дм ³	5	5,0	1,0
І _Б — трофо-сапробіологічний індекс за вмістом БСК ₅ 5,6			
Блок С — специфічні характеристики токсичної дії			
Нафтопродукти, мкг/дм ³	10	0,3	0,03
Мідь, мкг/дм ³	1	0,01	0,01
Хром, мкг/дм ³	2	0,001	0,0005
Залізо, мкг/дм ³	50	0,18	0,0036
Марганець, мкг/дм ³	10	0,005	0,0005
СПАР, мкг/дм ³	10	0,03	0,003
І _С — токсичний індекс за вмістом нафтопродуктів 0,03			

В ході проведених досліджень було встановлено, що у річці Дніпро (пляж Молодіжний) не спостерігалось перевищення ГДК (СанПиН) по сольовому складу води, по трофо-сапробіологічним (еколого-санітарним) показникам. Спостерігалось перевищення по специфічній токсичній дії нафтопродуктів — 0,3 мкг/дм³ (норма 0,05 мкг/дм³).

В цілому проаналізувавши дані екологічної індексації було визначено, що річка Дніпро (пляж Молодіжний) за екологічною класифікацією відноситься до другого класу якості води, за категоріями якості води належить до другої та третьої категорії в залежності від пор року (якість води — добра, ступінь

чистоти — чисті, трофність — мезотрофна, сапробність — β-мезосапробна).

Для вирішення екологічних проблем річки Дніпро потрібно розробити та впровадити цілий комплекс заходів, які дозволили б значно зменшити вплив забруднюючих факторів. Пріоритетні заходи та шляхи їх реалізації наступні:

- 1) упорядкування існуючого водовідведення на об'єктах: житлово-комунального господарства, господарських об'єктах, сільськогосподарських угіддях, урбанізованих територіях;
- 2) упорядкування і підвищення технічного і технологічного рівнів спеціального водокористування;
- 3) створення та упорядкування водоохоронних зон і прибережних смуг;
- 4) здійснення агротехнічних, агролісомеліоративних та гідротехнічних протиерозійних заходів [3].

Література

1. Клименко М.О., Гроховська Ю.Р., Бедункова О.О. Гідроекологія: Навчальний посібник для дистанційного навчання. — Рівне: НУВГП, 2008. — 178 с.
2. Романенко В.Д., Сиренко Л.А., Федоровский А.Д. Экологические проблемы Днепра в ретроспективе и на современном этапе. // Гидробиологический журнал. — 1998. — Том 34, №5. — С. 3-10.
3. Язык А.В. Водогосподарська екологія: у 4 т., 7 кн. — К.: Генеза, 2004. — Т. 3, кн. 5. — 496 с.

ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА БІОРІЗНОМАНІТТЯ НА ТЕРИТОРІЇ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ПРИМОРСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

Школик А.Ю.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Біорізноманіття є ключовим чинником забезпечення екологічної рівноваги довкілля, проблеми його збереження є актуальними. Україна, яка займає близько 6% площі Європи і має не менше 35% її біорізноманіття, може розглядатися як один із чинників відновлення біорізноманіття всієї Європи.

Термін "біологічне різноманіття" визначається як "різноманітність живих організмів з усіх джерел, включаючи, серед іншого, наземні, морські та інші водні екосистеми і екологічні комплекси, частиною яких вони є; це поняття включає у себе різноманітність у рамках виду, між видами і різноманітність екосистем".[1]

Державне підприємство «Приморське лісове господарство» розташоване в південній частині Запорізької області на території Приморського, Чернігівського, Токмацького адміністративних районів та міста Токмак.

На території лісгоспу виділяють такі основні ландшафтні елементи: морські мілководдя і затоки, акумулятивні острови і коси, солоні озера, штучні лісонасадження, глинисті і піщані обриви, сільськогосподарські угіддя, луки. У межах перерахованих ландшафтних елементів виділяються наступні групи біотопів: піщано-мулисті пляжі, очеретяні асоціації, солончакові болота, мілководдя, деревна рослинність, чагарники, степове різнотрав'я, псамофитна рослинність, антропогенні. Останні представлені промисловими спорудженнями і житловими приміщеннями.

Панівними породами лісового фонду території є: сосна кримська (*Pinus pallasiana*), ясен зелений (*Fraxinus pennsylvanica*), в'яз дрібнолистяний (*Ulmus*